

УХВАЛА КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним зверненням громадянина Кошарного Василя Родіоновича щодо офіційного тлумачення положень статті 657 Цивільного кодексу України, частини другої статті 15 Закону України "Про товарну біржу" та їх відповідності статтям 3, 41 Конституції України

м. К и ї в
17 лютого 2005 року
№ 14-у/2005

Справа № 2-14/2005

Конституційний Суд України у складі суддів Конституційного Суду України:

Шаповала Володимира Миколайовича – головуєчий,
Вознюка Володимира Денисовича,
Іващенко Володимира Івановича,
Костицького Михайла Васильовича,
Мироненка Олександра Миколайовича,
Німченка Василя Івановича,
Пшеничного Валерія Григоровича,
Савенка Миколи Дмитровича,
Скоморохи Віктора Єгоровича,
Станік Сюзанни Романівни,
Ткачука Павла Миколайовича – суддя-доповідач,
Чубар Людмили Пантеліївни,

розглянув питання про відкриття конституційного провадження у справі за конституційним зверненням громадянина Кошарного Василя Родіоновича щодо офіційного тлумачення положень статті 657 Цивільного кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., №№ 40–44, ст. 356), частини другої статті 15 Закону України "Про товарну біржу" (Відомості Верховної Ради

України, 1992 р., № 10, ст. 139) та їх відповідності статтям 3, 41 Конституції України.

Заслухавши суддю-доповідача Ткачука П.М. та дослідивши матеріали справи, Конституційний Суд України

у с т а н о в и в:

1. Громадянин Кошарний В.Р. звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням щодо офіційного тлумачення положень статті 657 Цивільного кодексу України (далі – Кодекс), частини другої статті 15 Закону України "Про товарну біржу" (далі – Закон) та їх відповідності статтям 3, 41 Конституції України.

У конституційному зверненні вказується на неузгодженість положень частини другої статті 15 Закону та статті 657 Кодексу. Так, згідно з частиною другою статті 15 Закону угоди, зареєстровані на товарній біржі, не підлягають нотаріальному посвідченню. Однак статтею 657 Кодексу встановлено, що договори купівлі-продажу земельної ділянки, єдиного майнового комплексу, житлового будинку (квартири) або іншого нерухомого майна укладаються у письмовій формі і підлягають нотаріальному посвідченню та державній реєстрації.

Кошарний В.Р. вважає, що названі положення Закону і Кодексу на практиці застосовуються неоднозначно, що призвело до обмеження його права на відчуження придбаного через товарну біржу житлового будинку, і це є підставою для конституційного звернення.

2. З матеріалів справи вбачається, що 4 листопада 1998 року через філію товарної біржі "Українська" Кошарний В.Р. придбав у м. Бахмачі житловий будинок та надвірні будівлі. Згодом він вирішив подарувати цю нерухомість синові і звернувся до Бахмацької державної нотаріальної контори із заявою про посвідчення угоди дарування. Постановою від 23 червня 2001 року державний нотаріус у вчиненні такої дії йому відмовив. Своє рішення нотаріус мотивував тим, що документ, який встановлює право на цей будинок (угода купівлі-продажу), хоча і був зареєстрований на товарній біржі "Українська", але нотаріально не посвідчений, а згідно з частиною першою статті 227 Цивільного кодексу Української РСР договір купівлі-продажу житлового будинку підлягає обов'язковому нотаріальному посвідченню, якщо хоча б однією із сторін є громадянин.

Постанову нотаріуса Кошарний В.Р. оскаржив до суду. Рішенням Бахмацького районного суду від 1 серпня 2001 року, залишеним без змін судами апеляційної та касаційної інстанцій, у задоволенні скарги йому було відмовлено.

Суди загальної юрисдикції мотивували свої рішення, посилаючись на положення статті 227 Цивільного кодексу Української РСР, які вимагають нотаріального посвідчення договору купівлі-продажу житлового будинку, статей 34, 35, 36 Закону України “Про нотаріат”, якими передбачено, що посвідчення договорів про відчуження майна віднесено до компетенції нотаріальних контор, а також на існуючий порядок застосування правових норм у випадку їх конкуренції.

Водночас із поданням до суду скарги на дії нотаріуса Кошарний В.Р. через адвоката звернувся з листами до обласних управлінь юстиції з проханням повідомити, якою є на місцях нотаріальна практика “щодо посвідчення угод про відчуження житлових будинків і квартир, раніше придбаних через товарну біржу”.

Відповіді обласних управлінь юстиції зводяться до того, що питання посвідчення нотаріусами угод про відчуження житлових будинків розглядаються нотаріусами з урахуванням конкретних обставин на підставі норм Цивільного кодексу Української РСР, оспорюваного Закону, Закону України “Про нотаріат”, а також постанови Пленуму Верховного Суду України “Про судову практику в справах про визнання угод недійсними” від 28 квітня 1978 року № 3 зі змінами від 25 грудня 1992 року та 25 травня 1998 року, в якій вказується на обов’язковість нотаріального посвідчення договорів купівлі-продажу житлових будинків, у тому числі здійснених на біржових торгах.

Крім того, Кошарному В.Р. було повідомлено, що Міністерство юстиції України 10 квітня 1998 року у листі за № 17-12/44 дало роз’яснення щодо нотаріальної практики посвідчення угод купівлі-продажу нерухомого майна, здійснених через товарні біржі. У цьому листі, зокрема, зазначається, що виходячи з вимог статті 227 Цивільного кодексу Української РСР такі договори підлягають обов’язковому нотаріальному посвідченню. Недотримання цієї вимоги згідно зі статтею 47 Цивільного кодексу Української РСР тягне недійсність договору.

3. Перша колегія суддів Конституційного Суду України Ухвалою від 8 лютого 2005 року відмовила у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним зверненням

громадянина Кошарного Василя Родіоновича щодо офіційного тлумачення положень статті 657 Цивільного кодексу України, частини другої статті 15 Закону України "Про товарну біржу" на підставі пунктів 2, 3 статті 45 Закону України "Про Конституційний Суд України" – невідповідність конституційного звернення вимогам, передбаченим Конституцією України, Законом України "Про Конституційний Суд України"; невідомість Конституційному Суду України питань, порушених у конституційному зверненні.

4. Підставою для конституційного звернення щодо офіційного тлумачення Конституції України та законів України згідно зі статтею 94 Закону України "Про Конституційний Суд України" є наявність неоднозначного застосування положень Конституції України або законів України судами України, іншими органами державної влади, якщо суб'єкт права на конституційне звернення вважає, що це може призвести або призвело до порушення його конституційних прав і свобод.

Однак у конституційному зверненні та долучених до нього матеріалах доказів неоднозначного застосування положень статті 657 Кодексу, частини другої статті 15 Закону не міститься. Фактично йдеться про конкуренцію норм, що визначають форму посвідчення угод про відчуження нерухомого майна, яку, зокрема, суди загальної юрисдикції і нотаріуси врегульовують шляхом відповідного застосування норм чинного законодавства. Щодо усунення неузгодженості зазначених правових норм, то це має здійснювати в законодавчому порядку Верховна Рада України.

Крім того, правовідносини з приводу придбання житлового будинку і його наступного дарування регулювалися чинним на той час Цивільним кодексом Української РСР, зокрема статтею 227. Стаття 657 Кодексу хоча і містить значною мірою ідентичні статті 227 Цивільного кодексу Української РСР положення, проте її на час зазначених правовідносин не існувало. У конституційному зверненні жодного факту її застосування судами України чи нотаріусами не наведено, тому і з цих підстав вона не може бути предметом офіційного тлумачення.

5. У своєму клопотанні до Конституційного Суду України Кошарний В.Р. порушує також питання про невідповідність статті 657 Кодексу, частини другої статті 15 Закону статтям 3, 41 Конституції України. Однак і це питання не підлягає розгляду в Конституційному Суді України, оскільки згідно зі статтею 150 Конституції України громадянин Кошарний В.Р. не є суб'єктом

права на конституційне подання щодо конституційності законів України.

На підставі викладеного та керуючись статтями 147, 150 Конституції України, статтями 42, 45, 50, 94 Закону України "Про Конституційний Суд України", Конституційний Суд України

у х в а л и в:

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним зверненням громадянина Кошарного Василя Родіоновича щодо офіційного тлумачення положень статті 657 Цивільного кодексу України, частини другої статті 15 Закону України "Про товарну біржу" та їх відповідності статтям 3, 41 Конституції України на підставі пунктів 1, 2, 3 статті 45 Закону України "Про Конституційний Суд України" – відсутність встановленого Конституцією України, Законом України "Про Конституційний Суд України" права на конституційне подання; невідповідність конституційного звернення вимогам, передбаченим Конституцією України, Законом України "Про Конституційний Суд України"; невідомість Конституційному Суду України питань, порушених у конституційному зверненні.

2. Ухвала Конституційного Суду України є остаточною.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ

